

ZAGRANICZNE SYSTEMY SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

PRAKTYCZNY PRZEWODNIK PO UZNAWALNOŚCI WYKSZTAŁCENIA

KANADA

MATERIAŁ INFORMACYJNY OPRACOWANY PRZEZ
BIURO UZNAWALNOŚCI WYKSZTAŁCENIA – ENIC-NARIC POLSKA

Warszawa, 2021 r.

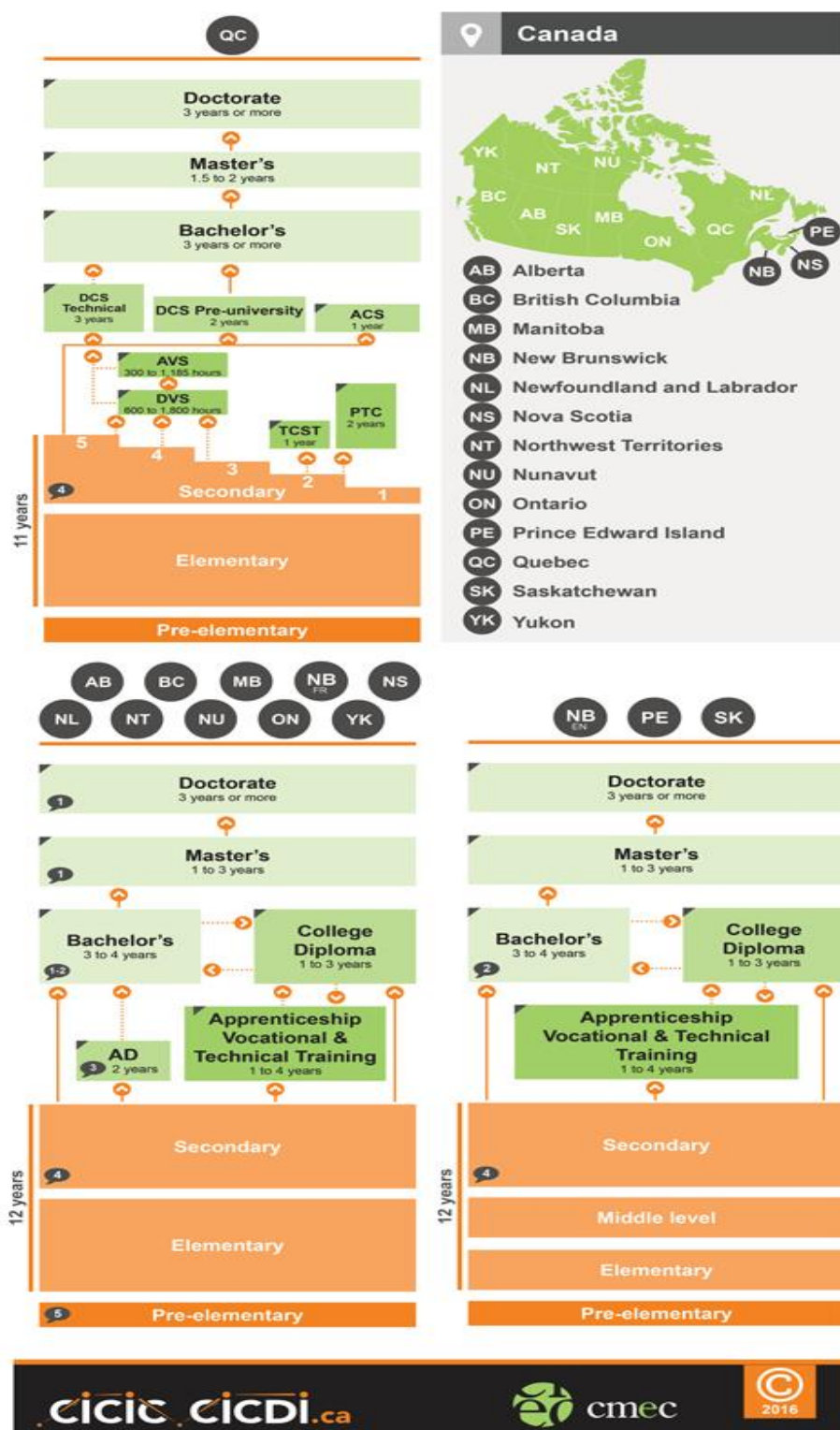
Spis treści

Schemat systemu edukacji Kanady (z podziałem na prowincje i terytoria).....	3
Dokumenty uprawniające do podjęcia studiów pierwszego stopnia i studiów jednolitych	4
Rodzaje szkół wyższych.....	4
Studia krótkiego cyklu.....	5
Studia pierwszego stopnia	5
Studia poziomu pośredniego (nieuniwersyteckiego)	6
Studia drugiego stopnia	7
First-Professional Degree.....	8
Studia trzeciego stopnia.....	9
Skala ocen	9
Lista uczelni.....	10
Lista uczelni w poszczególnych prowincjach i terytoriach	10
Tabela ewaluacyjna kanadyjskich dyplomów.....	11

Noty prawne

1. Opracowanie udostępnione jest na licencji [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International \(CC BY-NC-ND 4.0 International\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).
2. Informacje zawarte w opracowaniu służą wyłącznie celom informacyjnym i edukacyjnym i nie stanowią źródła prawa, urzędowej interpretacji przepisów prawa, a także nie są oficjalnym stanowiskiem właściwych organów lub władz.

Schemat systemu edukacji Kanady (z podziałem na prowincje i terytoria)

Źródło: https://www.cicic.ca/1130/an_overview_of_education_in_canada.canada

Rozszerzony schemat kanadyjskiego systemu edukacji:
https://www.cicic.ca/1149/academic_credentials.canada

Dokumenty uprawniające do podjęcia studiów pierwszego stopnia i studiów jednolitych

Kanada dzieli się na 10 prowincji (British Columbia, Alberta, Saskatchewan, Manitoba, Ontario, Quebec, New Brunswick, Nova Scotia, Prince Edward Island, Newfoundland i Labrador) oraz 3 terytoria (Yukon, Northwest Territories i Nunavut). Konstytucja Kanady zezwala każdej prowincji i terytorium na prowadzenie własnych programów edukacyjnych. Kształcenie na poziomie szkolnictwa średniego nadzorują ministerstwa edukacji właściwe dla danej prowincji i terytorium.

Bezpośrednie prawo do ubiegania się o przyjęcie na studia wyższe w Kanadzie dają:

- **Complete Grade 12 Standing,**
- **High School Diploma,**
- **High School Graduation Diploma,**
- **Ontario Secondary School Diploma (OSSD),**
- **Diplôme d'Études Collégiales (DEC),**
- **General Education Development (GED),**
- **Secondary School Diploma/Senior Secondary Graduation Diploma (DOGWOOD Diploma),**
- **Secondary School Graduation Diploma (DOGWOOD Diploma).**

Uzyskane w Kanadzie świadectwa, uprawniające do podejmowania studiów wyższych, podlegają w Polsce uznaniu zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2020 r., poz. 1327). Szczegółowe informacje dostępne są na stronie opracowanej przez Departament Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Edukacji i Nauki, właściwy w kwestii uznawalności świadectw: <https://www.gov.pl/web/edukacja/uznawanie-wykształcenia-uzyskanego-za-granica>.

Rodzaje szkół wyższych

W Kanadzie kształcenie na poziomie szkolnictwa wyższego prowadzone jest przez koledże, uniwersytety i politechniki, będące członkami Kanadyjskiego Stowarzyszenia Uniwersytetów i Koledży (Association of Universities and Colleges of Canada - AUCC). Pomimo różnic regionalnych kanadyjskie szkoły wyższe używają podobnych terminów do określenia wspólnych ścieżek kształcenia i kwalifikacji.

Kanadyjskie uczelnie dzielą się na 3 rodzaje: pierwsze koncentrują się głównie na prowadzeniu kształcenia na poziomie studiów pierwszego stopnia, drugie oferują studia pierwszego i drugiego stopnia, zaś trzecie – oprócz studiów pierwszego i drugiego stopnia – umożliwiają kształcenie na kierunkach medycznych i dają możliwość prowadzenia badań naukowych. System edukacji Kanady w dużym stopniu przypomina system amerykański. Niektóre kanadyjskie uczelnie prowadzą kształcenie w dwóch językach: angielskim i francuskim.

Studia krótkiego cyklu

Tytuł **Associate** uzyskiwany jest po ukończeniu programu studiów trwającego 2 lata i obejmującego minimum 60 kredytów.

Kształcenie prowadzące do uzyskania tytułu Associate ma charakter studiów wyższych i prowadzone jest w koledżach. Obejmuje ono szeroki zakres przedmiotów ogólnokształcących, a także przedmiotów wybranych przez studenta w ramach danej specjalizacji, przygotowujących go do bezpośredniego wejścia na rynek pracy. Zdobyte w trakcie kształcenia punkty kredytowe mogą zostać zaliczone na poczet studiów pierwszego stopnia, prowadzących do uzyskania tytułu Bachelor. Na podstawie dyplomu Associate jego posiadacze mogą zostać przyjęci na drugi, a nawet trzeci rok studiów.

W zależności od ukończonego kierunku, absolwentom krótkich programów studiów nadawany jest tytuł Associate of Arts lub Associate of Science.

Dyplom nadający tytuł Associate nie ma swojego odpowiednika w polskim systemie edukacji i z tego względu nie podlega w naszym kraju formalnemu uznaniu. Po przyjęciu kandydata na studia wyższe pierwszego stopnia polska uczelnia może jednak zaliczyć na ich poczet zajęcia zrealizowane w trakcie trwania ww. programu kształcenia. Zaliczenie zajęć następuje na zasadach określonych w regulaminie studiów.

Studia pierwszego stopnia

Studia pierwszego stopnia w Kanadzie są różnicowane zarówno pod względem czasu ich trwania, jak i poziomu uzyskiwanych w ich wyniku kwalifikacji.

Dyplom nadający tytuł **Bachelor** (tzw. Pass) uzyskiwany jest po 3 latach studiów (90 kredytów). Program studiów składa się z przedmiotów ogólnych, przedmiotów związanych z kierunkiem studiów oraz z przedmiotów do wyboru. Od studentów oczekuje się zdobycia w ciągu 1-2 początkowych lat studiów wiedzy ogólnej i podstawowej, a następnie wiedzy z wybranej specjalności. Niekiedy wymagane jest napisanie pracy dyplomowej lub odbycie praktyki zawodowej.

Dyplom nadający tytuł **Bachelor with Honours** uzyskiwany jest po ukończeniu 4-letnich studiów (120 kredytów). Program studiów koncentruje się na przedmiotach w ramach danej specjalności oraz na pracy badawczej. Warunkiem ukończenia studiów jest uzyskanie wysokich ocen z wykładanych przedmiotów oraz napisanie pracy dyplomowej lub zrealizowanie projektu. Jeśli staż lub praktyka stanowią część programu (np. w przypadku specjalności nauczycielskiej), studia mogą trwać dłużej.

Dyplomy Bachelor i Bachelor with Honours uprawniają ich posiadaczy do kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia. Najczęściej uzyskiwane tytuły to Bachelor of Arts (BA) i Bachelor of Science (BS) – nadawane po ukończeniu studiów ogólnoakademickich oraz tytuły takie, jak Bachelor of

Commerce, Bachelor of Engineering, czy Bachelor of Education – nadawane po ukończeniu studiów ukierunkowanych zawodowo.

We francuskojęzycznej prowincji Quebec studia pierwszego stopnia trwają 3 lata (90-120 kredytów) i kończą nadaniem tytułu **Baccalauréat** lub **Bachelier**. Studia na poziomie Honours nie są prowadzone.

Na podstawie art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce kanadyjski dyplom potwierdzający ukończenie trzyletnich studiów lub studiów pierwszego stopnia trwających co najmniej trzy lata – potwierdza w Rzeczypospolitej Polskiej posiadanie wyższego wykształcenia na poziomie studiów pierwszego stopnia.

Zgodnie z art. 326 ust. 2 ww. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce uzyskany w Kanadzie dyplom ukończenia studiów, dający w tym kraju prawo do kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia, uprawnia w Polsce do kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia.

UWAGA: Zgodnie z art. 160 ww. ustawy, na studia podyplomowe mogą zostać przyjęte jedynie te osoby, których dyplomy potwierdzają w Polsce posiadanie wykształcenia wyższego na podstawie art. 326 ust. 1 lub których dyplomy zostały uznane w oparciu o przepisy o nostryfikacji.

Polski odpowiednik kanadyjskiego dyplomu, uzyskanego po ukończeniu studiów pierwszego stopnia, może zostać ustalony w drodze nostryfikacji, w oparciu o rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów za granicą oraz potwierdzania ukończenia studiów na określonym poziomie (Dz. U. poz. 1881).

Studia poziomu pośredniego (nieuniwersyteckiego)

Studia poziomu pośredniego prowadzone są przez uczelnie i skierowane są do posiadaczy tytułu Bachelor. Trwają one z reguły 1 rok (30 kredytów) i kończą uzyskaniem **Postgraduate Diploma** (nazywanym również **Graduate Diploma**). We francuskojęzycznej prowincji Quebec kształcenie na studiach poziomu pośredniego kończy się nadaniem **Diplôme d'études supérieures spécialisées** (DESS). Powyższe dyplomy zaświadcza o uzyskaniu dodatkowych (podyplomowych) kwalifikacji zawodowych, zaś zdobyte kredyty mogą zostać zaliczone przez kanadyjskie uczelnie na poczet studiów drugiego stopnia.

Postgraduate Diploma i Diplôme d'études supérieures spécialisées nie mają swojego odpowiednika w polskim systemie edukacji i z tego względu nie podlegają w naszym kraju formalnemu uznaniu. Po przyjęciu kandydata na studia drugiego stopnia polska uczelnia może jednak zaliczyć na ich poczet zajęcia zrealizowane w trakcie trwania ww. programów kształcenia. Zaliczenie zajęć następuje na zasadach określonych w regulaminie studiów.

Studia drugiego stopnia

Wstęp na studia drugiego stopnia w Kanadzie mają posiadacze dyplomu Bachelor, jednakże uczelnie mogą stawiać kandydatom dodatkowe wymagania (np. wysokość liczby kredytów uzyskanych w czasie studiów pierwszego stopnia, zdanie egzaminu wstępnego). Studia drugiego stopnia trwają w zależności od kierunku od 1 roku do 3 lat i kończą uzyskaniem tytułu **Master**. We francuskojęzycznej prowincji Quebec kształcenie na studiach drugiego stopnia trwa od 1,5 roku do 2 lat i kończy się nadaniem tytułu **Maîtrise**.

Wśród programów studiów drugiego stopnia można wyróżnić programy o charakterze ogólnoakademickim lub badawczym (tzw. research Master) oraz programy o charakterze zawodowym (tzw. professional Master). Programy research Master trwają zwykle od 1 do 2 lat i skierowane są do osób, które myślą o karierze naukowej. Warunkiem ukończenia studiów jest obrona pracy dyplomowej, a nadawany tytuł to Master of Arts (MA) lub Master of Science (MS). Programy professional Master zwykle trwają dłużej (2-3 lata), a ich głównym celem jest przekazanie zaawansowanej wiedzy zawodowej i przygotowanie absolwenta do wejścia na rynek pracy. Do ukończenia tych programów najczęściej wymagane jest odbycie praktyk lub stażu. Studia kończą się nadaniem tytułu Master ze wskazaniem dziedziny (np. Master of Engineering, Master of Business Administration, Master of Social Work, Master of Public Health).

Co do zasady wszystkie dyplomy potwierdzające ukończenie studiów drugiego stopnia i uzyskanie tytułu Master/Maîtrise, uprawniają w Kanadzie do ubiegania się o przyjęcie na studia doktoranckie.

Na podstawie art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce kanadyjski dyplom potwierdzający ukończenie studiów drugiego stopnia lub co najmniej czteroletnich studiów jednolitych – potwierdza w Rzeczypospolitej Polskiej posiadanie wyższego wykształcenia na poziomie studiów drugiego stopnia.

Zgodnie z art. 326 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce uzyskany w Kanadzie dyplom ukończenia studiów, dający w tym kraju prawo ubiegania się o nadanie stopnia doktora, uprawnia w Polsce do kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia lub ubiegania się o nadanie stopnia doktora.

UWAGA: Zgodnie z art. 160 ww. ustawy, na studia podyplomowe mogą zostać przyjęte jedynie te osoby, których dyplomy potwierdzają w Polsce posiadanie wykształcenia wyższego na podstawie art. 326 ust. 1 lub których dyplomy zostały uznane w oparciu o przepisy o nostryfikacji.

Polski odpowiednik kanadyjskiego dyplomu, uzyskanego po ukończeniu studiów drugiego stopnia lub studiów jednolitych, może zostać ustalony w drodze nostryfikacji, w oparciu o rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów za granicą oraz potwierdzania ukończenia studiów na określonym poziomie.

First-Professional Degree

Osobną kategorię kanadyjskich kwalifikacji stanowią tzw. **First-Professional Degrees** (zwane również **Entry-to-practice Professional Degrees**), które – mimo że uzyskiwane są po wcześniejszym ukończeniu określonych studiów pierwszego stopnia lub kształcenia prowadzonego na tym poziomie – są w istocie pierwszymi dyplomami nadającymi kwalifikacje w danym zawodzie (w większości wypadków uprawnienia zawodowe daje bowiem już dyplom studiów pierwszego stopnia). Studia prowadzące do uzyskania First-Professional Degree traktowane są w Kanadzie jako studia na poziomie studia drugiego stopnia.

First-Professional Degree uzyskiwany jest po ukończeniu programu studiów, który spełnia następujące kryteria: jego ukończenie potwierdza spełnienie wszystkich wymagań akademickich do podjęcia pracy w danym zawodzie, warunkiem wstępu na tego rodzaju kształcenie jest wcześniejsze ukończenie przynajmniej dwóch lat studiów wyższych, całość kształcenia musi wynosić przynajmniej 6 lat (włączając w to długość kształcenia z poziomu undergraduate).

W większości przypadków First-Professional Degrees zawierają w sobie słowo „Doctor” – nie są to jednak stopnie naukowe i nie należy ich mylić z dyplomami doktorskimi (PhD). First-Professional Degrees nadawane są w takich obszarach, jak:

- Doctor of Chiropractic Medicine (D.C. or D.C.M.)
- Doctor of Dental Medicine (D.M.D.)
- Doctor of Medicine (M.D.)
- Doctor of Optometry (O.D.)
- Doctor of Pharmacy (Pharm.D.)
- Doctor of Veterinary Medicine (D.V.M.).

Posiadacze First-Professional Degree mogą w Kanadzie ubiegać się o przyjęcie zarówno na studia drugiego stopnia prowadzące do uzyskania tytułu Master, jak i na studia doktoranckie.

Na podstawie art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce kanadyjski dyplom potwierdzający uzyskanie First-Professional Degree potwierdza w Rzeczypospolitej Polskiej posiadanie wyższego wykształcenia na poziomie studiów drugiego stopnia.

Zgodnie z art. 326 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce uzyskany w Kanadzie dyplom ukończenia studiów, dający w tym kraju prawo ubiegania się o nadanie stopnia doktora, uprawnia w Polsce do kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia lub ubiegania się o nadanie stopnia doktora.

UWAGA: Zgodnie z art. 160 ww. ustawy, na studia podyplomowe mogą zostać przyjęte jedynie te osoby, których dyplomy potwierdzają w Polsce posiadanie wykształcenia wyższego na podstawie art. 326 ust. 1 lub których dyplomy zostały uznane w oparciu o przepisy o nostryfikacji.

Polski odpowiednik kanadyjskiego dyplomu, potwierdzającego uzyskanie First-Professional Degree, może zostać ustalony w drodze nostryfikacji, w oparciu o rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów za granicą oraz potwierdzania ukończenia studiów na określonym poziomie (Dz. U. poz. 1881).

Studia trzeciego stopnia

Doktorat jest najwyższą kwalifikacją z zakresu szkolnictwa wyższego, jaką można uzyskać w Kanadzie. Standardowym warunkiem wstępu na studia doktoranckie jest posiadanie tytułu Master/Maîtrise. Zdarza się, że na studia doktoranckie przyjmowani są kandydaci posiadający jedynie tytuł Bachelor with Honours. W takich sytuacjach program studiów doktoranckich rozszerzany jest o niezbędne do jego realizacji elementy programu studiów drugiego stopnia, a długość kształcenia może ulec wydłużeniu.

Studia doktoranckie trwają od 2 do 3 lat. W czasie studiów doktorant prowadzi pracę badawczą, przygotowuje rozprawę doktorską oraz odbywa zajęcia praktyczne i zawodowe. Po obronie pracy doktorskiej nadawany jest stopień **Doctor of Philosophy (PhD)**. Nazwy stopni mogą również odnosić się do danej dziedziny studiów, zwłaszcza w przypadku programów o profilu zawodowym, np. Doctor of Education (EdD), Doctor of Music (DMus) czy Doctor of Law (LLD).

Zgodnie z art. 328 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, stopień naukowy nadany przez uznaną kanadyjską instytucję, posiadającą prawo do jego nadawania, jest równoważny ze stopniem naukowym nadawanym w Polsce.

Skala ocen

W Kanadzie funkcjonuje skala ocen od 0 do 4 punktów, choć często używane są także oceny literowe. Zależność tę przedstawia poniższa tabela. Kanada stosuje również system oparty na procentach, gdzie 50%-54% to zwykle najniższy wynik pozytywny, a 90-100% – najwyższy. W zależności od prowincji stosowana skala ocen może się nieznacznie różnić.

Skala punktowa	Skala procentowa	Skala literowa	Opis
4,0 lub 4,3	90% -100%	A+	excellent
4,0	85% -89%	A	excellent
3,7	80% -84%	A-	excellent
3,3	76% -79%	B+	excellent
3,0	72% -75%	B	good
2,7	68% -71%	B-	good
2,3	64% -67%	C+	good
2,0	60% -63%	C	satisfactory
1,7	55% -59%	C-	satisfactory
0,7-1,3	50 -54%	D	minimal pass
0,0	0,0% -49%	F	failure

Lista uczelni

Wyszukiwarka uznanych uczelni w Kanadzie dostępna jest na stronie kanadyjskiego ośrodka właściwego do spraw uznawalności wykształcenia uzyskanego za granicą:

https://www.cicic.ca/868/search_the_directory_of_educational_institutions_in_canada.canada

Lista uczelni w poszczególnych prowincjach i terytoriach

Alberta: <http://study.alberta.ca/>

British Columbia: <https://studyinbc.com/browse-bc-schools/>

Manitoba: https://www.edu.gov.mb.ca/ald/uni_coll.html

New Brunswick: https://www2.gnb.ca/content/gnb/en/departments/post-secondary_education_training_and_labour/Skills/content/Institutions/UniversitiesAndColleges.html

Newfoundland and Labrador: <https://www.gov.nl.ca/education/post-secondary-education/public-institutions/>

Nova Scotia: <https://studynovascotia.ca/universities/>

Northwest Territories: <https://www.auroracollege.nt.ca/>

Nunavut: <https://arcticcollege.ca/>

Ontario: <https://www.ontario.ca/page/ontario-colleges> i <https://www.ontario.ca/page/ontario-universities>

Prince Edward Island: <https://www.upei.ca/>

Quebec: <https://www.destinationuniversites.ca/accueil/universites-quebecoises/>

Saskatchewan: <https://www.saskatchewan.ca/residents/education-and-learning/universities-colleges-and-schools/post-secondary-institutions>

Yukon: <https://www.yukonu.ca/>

Tabela ewaluacyjna kanadyjskich dyplomów

Nazwa dyplomu/kwalifikacji	Uznanie dyplomu w celu kontynuacji kształcenia w Polsce	Uznanie w innych celach
Associate	Możliwość zaliczenia okresu studiów na poczet studiów pierwszego stopnia.	Brak odpowiednika w polskim systemie edukacji
Bachelor Baccalauréat/Bachelier	Możliwość kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia i studiach podyplomowych.	Potwierdza posiadanie wykształcenia wyższego na poziomie studiów pierwszego stopnia
Postgraduate Diploma Diplôme d'études supérieures spécialisées	Możliwość zaliczenia okresu studiów na poczet studiów drugiego stopnia.	Brak odpowiednika w polskim systemie edukacji
Master Maîtrise	Możliwość kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia, studiach podyplomowych, w szkole doktorskiej lub do ubiegania się o nadanie stopnia doktora.	Potwierdza posiadanie wykształcenia wyższego na poziomie studiów drugiego stopnia
First-Professional Degree: -Doctor of Chiropractic Medicine -Doctor of Dental Medicine -Doctor of Medicine -Doctor of Optometry -Doctor of Pharmacy -Doctor of Veterinary Medicine	Możliwość kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia, studiach podyplomowych, w szkole doktorskiej lub do ubiegania się o nadanie stopnia doktora.	Potwierdza posiadanie wykształcenia wyższego na poziomie studiów drugiego stopnia.
Doctor	Możliwość wszczęcia postępowania habilitacyjnego.	Jest równoważny z odpowiednim polskim stopniem naukowym lub stopniem w zakresie sztuki